

UČENJE GLASBE S POMOČJO PETJA

ANAMARIJA GAČNIKAR

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
anamarija.fijavz@student.um.si

V tem poglavju je opisano petje kot temeljni del učnega načrta za glasbeno umetnost, ki spodbuja celosten razvoj glasbenih veščin pri učencih. V prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju petje omogoča otrokom, da se na naraven in praktičen način spoznavajo z osnovami glasbene teorije, kar vključuje prepoznavanje ritma, melodije in tonalitete. Poleg kognitivnih koristi petje spodbuja tudi socialni razvoj otrok (skupinsko petje). Raziskave kažejo, da glasba ustvarja pozitivno učno okolje, ki zmanjša stres in poveča motivacijo. Učenci so bolj angažirani, ko vključujejo glasbene elemente v svoje učne aktivnosti, kar vodi do boljših učnih izidov. Z inovativnimi pristopi, kot so učne pesmi Katje Gruber in predstava »Kraljestvo glasbe« Tadeje Vulc, se učenci aktivno vključujejo v proces učenja. Te metode ne le bogatijo učni proces, temveč pri otrocih spodbujajo kreativnost in izražanje. Petje tako postane ključno orodje za motivacijo in angažiranost pri učenju ter prispeva k celostnemu razvoju mladih posameznikov.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.15](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.15)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

izobraževanje,
glasba,
petje,
glasbena teorija,
razredna stopnja

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.15](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.15)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
education,
music,
singing,
music theory,
class level

LEARNING MUSIC THROUGH SINGING

ANAMARIJA GAČNIKAR

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
anamarija.fijavz@student.um.si

This chapter explores singing as a fundamental component of the music curriculum, promoting the holistic development of students' musical skills. During the first educational period, singing provides children with a natural and practical way to learn the basics of music theory, including rhythm, melody, and tonality. Beyond cognitive benefits, singing also promotes children's social development (group singing). Research shows that music creates a positive learning environment that reduces stress and increases motivation. Pupils become more engaged when musical elements are integrated into their learning activities, resulting in better learning outcomes. Innovative approaches, such as Katja Gruber's teaching songs and Tadeja Vulc's performance 'The Kingdom of Music', actively engage students in the learning process. These methods not only enrich the learning process but also encourage creativity and expression in children. Thus, singing serves as a vital tool for motivation and engagement in learning, contributing to the holistic development of young individuals.

University of Maribor Press

1 Uvod

Glasba v vzgojno-izobraževalnem procesu ima pomembno vlogo, saj prinaša številne kognitivne, čustvene in socialne koristi, ki presegajo zgolj estetsko vrednost. Sodobne raziskave poudarjajo pozitivne učinke glasbenih dejavnosti na spomin, pozornost in motivacijo učencev, pri čemer se petje pesmi izkazuje kot učinkovita metoda za poučevanje različnih predmetov oz. snovi (Slana, 2016). Petje omogoča učencem, da se spoznajo z različnimi glasbenimi zvrstmi, ritmi in melodijami ter razvijajo svoj glasovni izraz (Učni načrt. Program osnovna šola. Glasbena vzgoja, 2011). Raziskave so pokazale, da si ljudje zapomnijo več besed, če so te predstavljene v glasbenem kontekstu, na primer s pesmijo, saj to izboljša priklic (Prickett in Moore, 1991, v Aljaž, 2018). Raziskava Wallacea (1994, v Aljaž, 2018) pa je dokazala, da glasba naredi sicer dolgočasno vsebino bolj zanimivo in jo spremeni v pomembno informacijo, ki jo lažje shranimo in priključimo.

V tem poglavju bomo raziskali, kako petje obogati izkušnjo učenja glasbe in kako lahko učitelji vključijo to dejavnost v sam učni proces.

2 Učenje glasbe s pomočjo petja

Otroci radi pojejo pesmi, ritmično recitirajo izštevance in ponavljajo rime. Užitek najdejo tudi v gibanju ob glasbi, ploskanju, tapkanju in plesu. Glasba in gibanje naravno povezujeta njihove misli, čustva in telo. Učitelji pogosto uporabljajo pesmi in gibanje, da otroke v razredu pritegnejo (Shin, 2017).

Petje je ključna oblika izvajanja glasbenih dejavnosti v celotnem šolskem sistemu, pri čemer se pevski glas uporablja kot osnovno izrazno sredstvo. Na razredni stopnji z njim obogatimo repertoar pesmi, ki so vsebinsko prilagojene otrokovemu dožemanju in izkušnjam. Pri izbiri pesmi so poleg besedil pomembne glasbene značilnosti, ki morajo ustrezati glasovnemu razvoju in pevskim zmožnostim učencev, kar krepi ritmično in melodično točnost izvedbe. Upoštevati je treba tudi individualne razlike in razvojne posebnosti vsakega otroka. Zato preverjamo:

- »obseg (ambitus) pesmi;
- ritmično strukturo s tonskimi trajanji, poddelitvami in posebnostmi, kar omogoča korektno izvedbo;

- melodijo, njena intervalna zaporedja in fraze, ki jih učenci zmorejo usvojiti ter ustrezno pevsko oblikovati;
- tempo, ki omogoča jasno izreko in doživljajsko interpretacijo« (Oblak, 2007, str. 10).

2.1 Glasba v osnovni šoli

V Sloveniji Učni načrt za glasbeno vzgojo (2011) na razredni stopnji vključuje cilje, ki spodbujajo celosten razvoj glasbenih veščin, od izvajanja glasbe do razumevanja osnovnih glasbenih pojmov. V prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju je nujno slediti posameznikovim glasbenim sposobnostim in jih spodbujati pri razvoju temeljev glasbenega posluha in okusa, kar pa učence vodi k poznejšemu izbiranju, poslušanju, izvajanju in ustvarjanju glasbe. V okviru tega je petje eden izmed pomembnejših elementov učnega načrta, saj omogoča otrokom, da spoznavajo osnove glasbene teorije na naraven in praktičen način. Učni načrt poudarja, da naj se učenci srečujejo z različnimi vrstami glasbenih oblik, od ljudskih do umetnih pesmi, s poudarkom na pridobivanju osnovnih glasbenih znanj, kot so prepoznavanje ritma, melodije, tonalitete ipd. Poleg tega učni načrt spodbuja ustvarjalnost, kar vključuje tudi prirejanje melodij in ritmov ter s tem krepi razumevanje glasbenih pojmov.

Glasba aktivira različne dele možganov, kar prispeva k boljšemu pomnjenju informacij. Učenci si lažje zapomnijo podatke, ko so ti predstavljeni v obliki pesmi ali ritmičnih vzorcev. Poleg tega so petje in glasbene aktivnosti še posebej učinkoviti pri učenju jezikov, saj pomagajo pri usvajanju besedišča in pravil izgovorjave. Učenci se skozi ponavljanje besedil v pesmih lažje spomnijo novih izrazov in fraz. Glasba spodbuja tudi ustvarjalno razmišljanje, kar lahko vodi do boljše sposobnosti povezovanja informacij in ustvarjanja novih idej (Habe, 2018). Poleg kognitivnega vpliva ima glasba tudi pomembno vlogo pri socialnem razvoju otrok. Sinaga idr. (2018) poudarjajo, da skupinsko petje spodbuja sodelovanje in razvija občutek pripadnosti. Skupinski glasbeni projekti, kot so izvajanje pesmi ali ustvarjanje novih melodij, učencem omogočajo, da se učijo veščin sodelovanja, poslušanja in reševanja težav.

Glasba ne izboljšuje le kognitivnih vidikov učenja, temveč tudi čustveno podpira učence. Študije kažejo, da glasba ustvarja dobro vzdušje in znižuje stres (Degrave, 2019). Glasba omogoča učencem, da se sprostijo in hkrati aktivno sodelujejo pri učenju. Ker učenci radi pojejo, pridobivajo s tem zadovoljstvo, ki je zanje pomembno, saj s tem skušajo razvijati umetniške in estetske sposobnosti (Sinaga idr., 2018). Björk idr. (2023) v svoji raziskavi poudarjajo, da vključevanje priljubljenih pesmi v pouk spodbuja zanimanje učencev za glasbo. Če učitelji prilagodijo učno snov glasbenim okusom in interesom učencev, se motivacija poveča, učenci pa so bolj pripravljeni raziskovati glasbeno teorijo, ki se jim sicer zdi dolgočasna in abstraktna (prav tam). Tudi slovenska raziskava pravi, da glasba deluje kot močno motivacijsko orodje, ki lahko izboljša učne izide. Glasba ne samo da popestri učni proces, temveč tudi zmanjša monotonost poučevanja, kar posledično poveča angažiranost učencev. Če se osredotočimo na učenje s pomočjo glasbe, avtorici pravita tudi, da je za uvodno motivacijo smiselno izbrati glasbo z besedilom, ki spominja na temo učne ure, prav tako pa lahko glasbo uporabimo kot podlago med samim poukom (Habe in Delin, 2010).

2.2 Petje kot učno orodje

Petje je naraven način izražanja in komuniciranja, ki omogoča otrokom, da skozi igro spoznava osnove glasbene teorije. Björk idr. (2023) poudarjajo, da lahko glasbena teorija, vključena v proces ustvarjanja in izvajanja pesmi, postane bistveno bolj zanimiva in dostopna. S petjem in igranjem pesmi učenci pridobijo razumevanje glasbenih konceptov, kot so lestvice, ritmični vzorci, akordi in melodična struktura.

Slana (2016) dodaja, da petje v razredu povezuje teorijo z ustvarjalnostjo. Ko učenci pojejo, lažje prepoznajo osnovne glasbene pojme in jih povežejo s praktičnim izvajanjem glasbe. Učenci namreč navadno nimajo toliko težav pri zapomnitvi besedila pesmi, saj se ob petju osredotočajo predvsem na melodijo in ritem, posledično pa to stimulira njihov kognitivni aparat. Ta omogoča, da iz besedila razberejo iskane podatke.

Pri učenju skozi glasbo je pomembno tudi to, da je dejavnost za učenca prijetna, »saj jo spodbuja k razvijanju zbranosti, spoznavanju metod in tehnik uspešnega učenja in sprostitev tehnik, učenju pravil ustreznega obnašanja ter urjenju komunikacijskih spretnosti« (Schalkwijk, 1994, v Slana 2016, str. 29).

Slovenska avtorica Habe (2018) pa pravi, da lahko glasbo kot spominsko orodje uporabimo na aktiven in pasiven način. Aktivno lahko učenci sami ustvarjajo besedilo in (ali) melodijo – avtorica pravi, da moč, s katero si zapomnimo določene informacije, je očitna v pesmicah, ki smo jih uporabljali pri učenju tujega jezika (na primer, angleške abecede), saj se teh informacij spomnimo tudi v odrasli dobi. Na pasiven način pa lahko uporabimo glasbo ob učenju v zvočnem ozadju, saj ta spodbuja alfa možganske valove.

2.3 Primeri in praktične vaje učenja glasbe

Slovenska akademska glasbenica, Katja Gruber, je razvila učne pesmi, ki predstavljajo inovativno didaktično gradivo za pouk glasbene umetnosti. Njihov glavni cilj je popestriti učne ure ter omogočiti učencem, da se na igriv način učijo glasbenih pojmov in vsebin. Učne pesmi spodbujajo aktivno sodelovanje učencev, saj jih motivirajo, da sami prepevajo o tem, kar se učijo. Ta pristop omogoča boljše razumevanje in pomnjenje učne snovi (Gruber, b. d.). Melodije so zasnovane tako, da so preproste in dostopne za izvajanje brez klavirske spremljave. To omogoča učiteljem, da jih izvajajo kjerkoli, bodisi v učilnici bodisi na prostem (Gruber, 2022). Gradivo vključuje različne oblike podpore, kot so zvočni posnetki, karaoke in PowerPointove predstavitve, kar olajša poučevanje in omogoča prilagoditev različnim učnim stilom (Gruber, b. d.). Učne pesmi ne le, da utrjujejo glasbene pojme, temveč tudi prispevajo k splošnemu razvoju otrok, saj vključujejo gibanje in igro kot del učenja (Gruber, 2022).

Tadeja Vulc je ugledna slovenska skladateljica in zborovodkinja, znana po svojih prispevkih k otroški glasbi in izobraževalnim programom. Njeno delo Kraljestvo glasbe je glasbeno-scenska predstava, ki je zasnovana tako, da predstavi različne pojme glasbene teorije. V delu se pojavljajo personifikacije različnih glasbenih elementov, kot so osminka, četrtnika in tonaliteta. Te pomagajo otrokom razumeti hierarhijo in strukturo v tradicionalni klasični glasbi. S tem se ne samo poučuje o notah in ritmu, temveč se tudi razvija razumevanje o tem, kako ti elementi delujejo skupaj v skladbi. Predstava vključuje različne glasbene žanre, ta raznolikost pa ne le bogati izkušnjo poslušanja, ampak tudi omogoča otrokom, da spoznajo različne stile in oblike glasbe ter njihov pomen v širšem kontekstu. Delo je zasnovano tako, da poučuje o tehničnih vidikih glasbe (kot so note in pavze), hkrati pa tudi spodbuja kreativnost in izražanje. Melodije so zasnovane tako, da so prijetne in dostopne

mladim poslušalcem, kar povečuje njihovo zanimanje za glasbo (*Kraljestvo glasbe*, b. d.).

3 Zaključek

Petje je pomembno orodje za učenje glasbe, saj spodbuja celosten razvoj otrok – ne le v glasbenem smislu, ampak tudi v kognitivnem, socialnem in čustvenem. Učencem omogoča, da na naraven in zabaven način spoznavajo osnovne glasbene koncepte, kot so ritem, melodija in tonaliteta, hkrati pa krepi njihovo samopodobo in skupinsko sodelovanje. Glasba ustvarja pozitivno učno okolje, ki zmanjšuje stres in povečuje motivacijo, s čimer spodbuja večjo angažiranost učencev. Inovativni pristopi, kot so učne pesmi in glasbene predstave, krepijo ustvarjalnost in izražanje, zaradi česar lahko petje postane osrednji in učinkovit del pedagoškega procesa.

Ugotovitve tega poglavja podpirajo idejo, da bi lahko petje uporabili kot učno orodje pri učenju in poučevanju glasbene teorije na razredni stopnji, vendar na koncu ostaja ključno vprašanje, kako jih bomo kot učitelji uresničili v praksi.

Literatura

- Aljaž, J. (2018). *Vpliv pesmi na učenje in pomnjenje besedišča pri učenju angleščine v prvem razredu osnovne šole* [Magistrsko delo, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta]. Repozitorij UL. <https://repozitorij.uni-lj.si/IzpisGradiva.php?id=102198>
- Björk, C., Granfors, M. in Ruthmann, S. A. (2023). Learning music theorising through inspiration and curiosity. *British Journal of Music Education*, 41(1), 3–19. <https://doi.org/10.1017/S0265051723000207>
- Degrave, P. (2019). Music in the foreign language classroom: How and why? *Journal of Language Teaching and Research*, 10(3), 412–420. <https://doi.org/10.17507/jltr.1003.02>
- Kraljestvo glasbe*. (b. d.). <https://www.glasbenamatica.si/koncerti/kraljestvo-glasbe-4/>
- Gruber, K. (b. d.). *Učne pesmi*. <https://katjagruber.wixsite.com/orfej/ucne-pesmi>
- Gruber, K. (21. 2. 2022). *Učne pesmi in gibalnice – nove zamisli za poučevanje in glasbeno sprostitev*. Našizbori.si. <https://www.nasizbori.si/ucne-pesmi-in-gibalnice-nove-zamisli-za-poucevanje-in-glasbeno-sprostitev/>
- Habe, K. (2018). Z glasbo do učencu prijaznejšega učnega okolja in boljših učnih rezultatov. *Pedagoška obzorja*, 33(2), 3–19. URN:NBN:SI:doc-WDTNMJGO
- Habe, K. in Delin, A. (2010). Uporabnost glasbe kot motivacijskega sredstva pri poučevanju v osnovni šoli. *Pedagoška obzorja*, 25, 35–50.
- Oblak, B. (2007). *Glasbena slikanica 3. Priročnik za učitelje*. DZS. <http://vedez.dzs.si/gs3>
- Shin, J. K. (2017). Get up and sing! Get up and move! Using songs and movement with young learners of English. *English Teaching Forum*, 55(2), 14–25. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1147117.pdf>
- Sinaga, S. S., Susanto, S., Ganap, V. in Rohidi, T. R. (2018). Musical activity in the music learning process through children songs in primary school level. *Harmonia: Journal of Arts Research and Education*, 18(1), 45–51. <https://doi.org/10.15294/harmonia.v18i1.12508>

- Slana, A. (2016). Uporaba pristopov pomoči z glasbo pri učencih s primanjkljaji na posameznih področjih učenja. *Glasba v šoli in vrtcu*, 19(1-2), 27–34. https://www.zrss.si/wp-content/uploads/2022/03/Glasbavsoliinvtcu_1-2_2016-1.pdf
- Učni načrt. Program osnovna šola. Glasbena vzgoja.* (2011). Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo. https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVI/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/obvezni/UN_glasbena_vzgoja.pdf